

נִיר אֵילוֹן

הַסִּפּוּר הַפְּלֵאִי עַל עֵקְרוֹתָהּ וְהַתְּעַבְרוֹתָהּ שֶׁל חַיָּה מוֹשְׁקָא שְׁנֵיאוֹרְסוֹן*

"לכל רופא מתלווה מלאך. ככל שהרופא גדול יותר, כך גם המלאך,
ואם הרופא מספיק גדול, מתלווה אליו המלאך רפאל בכבודו".

המגיד ממזריטש

כָּבֵר שְׁנַיִם שְׁהוּד הַשְּׁקֵט מְשֻׁרְטֵט בְּמַחְטִים
דְּמִיוֹנוֹת מְכַרְסָּמִים, מַחְשָׁבוֹת עֵכָבֵר נוֹבֵר.
יְלָדִים וְהַמְלָה, שִׁיר לְעָרֵשׁ, בְּרִית מִיְלָה,
שֶׁד מִזִּין וְעַת גְּמִילָה – חִלּוּמוֹת כְּצֵל עוֹבֵר.
דָּם הַלֵּילָה מִתְגַּבֵּר, וְהַצֵּעַר מִתְחַפֵּר
דְּמִיוֹנוֹת, וְלֹא יוֹתֵר.

שְׁקֵט שֶׁהָיָה לִי פָּרַח, אֶת פְּנֵי מִשָּׁה בְּצֵל רָה,
חֵם אֶצוּר בְּדֶק שֶׁל קָרָח, שְׁבֹלֵ-עֶצֶב מְהַרְהֵר
עֵינַי נִשְׁמֵם מִשָּׁה בְּסִתָּהּ, עַל פְּנִיָּהּן אוֹתוֹ הַסֵּבֵר,
קָרָן אוֹר עַל פְּנֵי הָאֵתֶר, זִיק קֶצֶר, שׁוֹאֵל, חוֹדֵר:
"מַה בָּךְ לֹא בְּסִדֵּר, גְּבֵרֶת?" מִבְּטָן חֲמֵלָה צוֹרֵר.
מִבְּטָיִם, וְלֹא יוֹתֵר.

עִם הַשְּׁקֵט קָם הָרוּחַ, בְּאֲזֵנֵי לוֹחֵשׁ פְּרוּעַ,
דָּף נִיר שְׁקוּף קָרוּעַ מְגִמְגֵם וּמְסִתְחַרֵּר,
שָׁבֵר אוֹת, אִם צִלִּיל אוֹ רַחֵשׁ, בְּכִי שׁוֹרֵק בְּתוֹךְ הַלְחָשׁ
הַתְּמַסְרֵתִי אֶל הַפְּחָשׁ כַּחֲמֵר בְּיַד יוֹצֵר:
"אִמָּא" בְּאֲזֵנֵי דוֹהֵר! "אִינִי" בְּרוּר, אוֹלֵי יוֹתֵר.
"אִינִי" בְּרוּר, וְלֹא יוֹתֵר.

* השנה מלאו 115 שנים להולדת חיה מושקא שניאורסון, אשת הרבי מליובאוויטש, האדמו"ר השביעי והאחרון בשושלת חב"ד, ובתו של האדמו"ר הקודם. שניאורסון נולדה ב-1901 בעיירה בנינוביטש (כיום ברוסיה הלבנה) ונפטרה ב-1988 בניו יורק. רבים שמעו על הרבי מליובאוויטש, אך מעטים שמעו על אשתו שחיה בצנעה לצדו. לזוג שניאורסון לא היו ילדים, ומאז מותו של הרבי בלא יורש נגדעה שושלת האדמו"רים של חב"ד. בחייהם, ובעיקר לאחר מותם, זכו הרבי והרבנית לתהילת סיפורים ודברי תורה, אך הפרט הביוגרפי הכואב מחייהם הודחק בקרב החסידים ונשתייהם, ואין מדברים בו.

בְּחֻצוֹת – חֲבֵלֵי לְדָה, דָּם זָרִם, אֲנִי נֹדֵה.
שׁוֹב הָרוּחַ? זֹו חִידָה. רֹאשׁ יְלָדֵי שָׁם הַזְּדִקָּר!
בֵּין רִגְלֵי שְׁמַעְתִּי קוֹל, מִיֵּן צִיּוֹן, שִׁירַת אֲנָקוֹר,
שׁוֹב מִשָּׁב וְגַל שֶׁל קָר – שֶׁקֶט שֶׁקֶט מֵעַקֵּר –
הַתְּכּוֹפְפֵתִי לְהִבִּיט אֵי הַלֶּךְ הַמְּזֻמָּר,
עוֹד חִלּוּם, וְלֹא יוֹתֵר.

בְּקָר, קוֹמִי, חִיָּה מוֹשְׁקָא, בְּחֻבָּה קְרָא לִי מוֹסִיָּה.
גַּם אִישֵׁי חִלּוּם יִנְוָקָא? בְּ-יִוְרֵשׁ, וְלֹא סֵתָם גֵּר.
לֹא אָמַר, לֹא הָאָשִׁים, אִישׁוֹנֵינוּ רַק רוֹחְשִׁים –
גֵּרוּשִׁין? טְמֵאֵת נָשִׁים? הוּא שְׁתַּק, מִצָּחוּ קוֹדֵר.
עַז הַשֶּׁקֶט, רִם הַדְּמִי, בִּי הֶרְחַשׁ הַתְּגַבֵּר.
קְרָא לִי מוֹסִיָּה, קְרָא יוֹתֵר.

אֶת הֶרְחַשׁ בִּי אֲרֻזְתִּי, וְיִצְאֵתִי, חֶרֶשׁ רִצְתִּי
בְּדַרְכֵי חֲזוֹר־סִפְרֵתִי: שְׁבִיעֵיָה, וְלֹא יוֹתֵר,
שֶׁל יָמִים לֹא רַבָּב, נִקְיִים לֹא אֲגַב,
לֵיל מִצְוָה הוּא לֵיל נִשְׁגָּב, אֶל הַמְּקוֹה אֲמַהֵר.
שׁוֹב הָרוּחַ מִחֲרָחַר? אֶתְפַּלֵּל וְאֹטְהֵר.
רַק שְׁבוּעָה, לֹא יוֹתֵר.

מִי הַמְּקוֹה כִּר רֹאשִׁי, וְאֲנִי אֲמוּם נָשִׁי,
גַּרְם פְּלִסְטִיק אֲנוּשִׁי – טְהַרָה לְגוֹף פְּלִסְתֵּר.
אֶת רֹאשִׁי אַחֹר הַטְּלָתִי, וְשִׁקְעֵתִי וְחִדְלָתִי,
אֶת עֲנֻשֵׁי קַח, הַתְּפַלְלָתִי, עוֹר גּוֹפִי רְטֹב סוֹמֵר,
קַח אֶת קוֹל הַמְּזֻמָּר, הֵב לִי בֵן, וְלֹא אַחֵר.
בֵּן יַחִיד, וְלֹא יוֹתֵר.

לֵיל מִצְוָה חֶלֶף כְּהַרְף, תְּפִלוֹתֵי אֲכֹלוּ כְּטָרֶף,
חֲדָשׁ בָּא וּלְעַת עָרַב, שֵׁב דְּמוּם, הוֹלֵךְ וְרַע.
אֲבֵלָה, מְכַתְּמַת בִּשְׁת, חִישׁ יִצְאֵתִי עִם הַבְּקָר,
הָאָדָם אֵינוֹ עֵץ בְּסָר, יֵשׁ רוֹפֵא לְכָל צָרָה!
עַל הַדְּלֵת הַתְּדַפְּקֵתִי וְלַחֲשֵׁתִי בְּקִצְרָה:
רֹאה, הֲנִי עֲקָרָה.

הוא בִּדְק, אֲנִי הַלְבַּנְתִּי. הַס דְּבַר, אֲנִי שְׁכַבְתִּי –
פְּלוֹרְסִיט וְכָלִי מִתְכַּת לְפִתְרוֹן הַמְּאָרָה.
וּפְתָאם כְּאֵלוֹ כְּשֶׁף, קוֹל אֲנָקוֹר וְרַחֵשׁ נֶשֶׁב,
בְּעֵינַי הוֹפִיעַ רֶשֶׁף, זֶהְרוֹר עַל הַתְּקָרָה.
נֶאֱלַמְתִּי וְקִפְּאַתִּי, הוּא הֶרְגִיעַ בְּמֵהָרָה:
לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה.

אִיךָ פָּרִץ בְּעוֹת שֶׁל לַיִל, הַתְּגַלֵּם מוֹל אוֹר בְּן־חַיִּל?
הַשְּׁנָה הִיא גֶדֶר תֵּיִל, לְדַמְיוֹן חוֹמָה בְּצוּרָה.
הַתְּנַצְלֹתִי, חִישׁ יִצְאָתִי, אֵל בֵּיתִי כִּסְעַר אֲצֵתִי.
מָה עָשָׂה בִּי הַרוּפָא? דַּעְתִּי נִתְעַרְעְרָה.
עוֹד רֹאשִׁי כִּסְחַרְחָרָה, רַק כְּהַד הָאֲמִירָה:
לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה.

שְׁעוֹן הַחֹדֶר הַתְּדַפֵּק, הַתְּפַעֵם סִפֵּק סִפֵּק
הַד עֵינַי בְּלִתִּי פּוֹסֵק, קוֹל קוֹרָא בְּמַעְרָה.
לַיְלָה בָּא וְעַת שְׁנָה, אַף הַקוֹל חוֹזֵר שְׁנָה:
מָה הַלַּיְלָה נִשְׁתַּנָּה? לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה,
לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה, לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה,
לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה!

יָד בְּיָד, תְּקוּנָה וְצַעַר, הוֹבִילוּנִי אֶל הַשַּׁעַר
שֶׁל רוּפְּאָה קוֹרְנַת שַׁחַר, לָהּ הַסְּבִרְתִּי בְּקִצְרָה:
אֵין בִּי כַח מְחוֹלְלָת, אֵין מְמַשִּׁיךְ אֶת הַשׁוֹשְׁלֵת,
מָה עוֹשִׂנִי מְקַלְלָת? הַרוּפְּאָה עֲמֵדָה תְּמִירָה,
וּבְקוֹל שֶׁל נַעֲרָה, שׁוֹב חֹזְרָה עַל הַבְּשׂוּרָה:
לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה.

מְאֻשְׁרָת, רֹאשׁ הַרְמָתִי, בְּלִבִּי דוּמָם שְׁחֻקְתִּי,
אֵךְ פְּתָאם דָּם נַעֲתַקְתִּי – הַתְּגַלָּה מְרָאָה נוֹרָא:
אֲצַבְעֵן דִּי יַד־אֲנָשׁ, מְזַדְּהַר כְּרֹאשׁ פָּנִס,
אִיזָה שַׂד שׁוֹב בִּי נִכְנָס? שָׁם לְרֶשֶׁף קָם צוּרָה.
מִיִּן קֶשְׁקוּשׁ, כְּנֶף שְׁבוּרָה, מִתְּבַדֵּר בְּבַעֲרָה.
לֹא לְנֹצַח עֵקֶרָה.

יָד רוֹעֵדָת, יָד שׁוֹאֵלָת, שׁוֹב קוֹלֵי נִתְקַף בְּאֵלֶם,
הַרְפָּאָה שְׁקֵטָה כְּהֵלֶךְ לֹא הִבִּינָה מֵה קָרָה.
יָד בּוֹטְחָת, יָד סוֹלְחָת, הִיא הוֹשִׁיטָה, אֶךְ מִשְׁחָת
קוֹל אֲנִקּוֹר, נִחְשׁוֹל שֶׁל פֶּחַד – וְאֲנִי בְּדִהְרָה.
נוֹסִי, מוֹשְׁקָא, שְׁכִיב מֵרַע, מֵה קָרָה לָךְ? מֵה קָרָה?
לֹא לְנִצַּח עֲקָרָה.

אֵל בֵּיתִי רוֹפֵא הִבְהִילוֹ, הַמְמַחָה הַמְחוֹזִי.
הוּא בְּדַק אוֹתִי בְּדַחִילוֹ, וְאָמַר לִי "אֵל מוֹרָא".
אֶךְ מַעַל הֵלֶךְ וְנָע אֵט, מִיָּן תִּלְתֵּל, חוֹטֵי מְקַלְעָת,
הֶלְקִיתִי בְּשִׁסְעָת? רֹאשׁ אָדָם מֵאוֹר נִבְרָא!
בְּיָדֵי עֵינַי כְּסִיתִי וְלַחֲשִׁיתִי לְעִזְרָה:
לֹא לְנִצַּח עֲקָרָה.

בְּעֵלֵי עֶמֶד בְּדִלָת, בְּעֵינַי קִפְּאָה הַתְּכַלָּת
כֹּה זְקוּקָה אֲנִי לְחֶסֶד, וּבִידוֹ רַק דָּף גְּמָרָא.
שְׁפִתוֹתַי מִפְתָּן נְעוּל, מְפִיקוֹת לְחִשׁוֹשׁ בְּהוּל
מֵה אֲמֹרֶת? מֵה אֲמֹרֶת? אֵל תֹּאמַר גִּט עֲקָרָה.
לֹא הִבְנֵתִי, נִשְׁבְּרָה? עַל שְׁפִתְךָ לְשׁוֹן זֶרָה.
לֹא לְנִצַּח עֲקָרָה...

כָּל אִשָּׁה, אִם רַק תִּקְרַב, תִּקְבַּל בְּרִפְת הָרַב
רַק אֲנִי כְּקוֹץ נִשְׂרָף אֲבוּדָה מוּל אִשׁ גְּזֵרָה.
אִי חֲכָמַת אֲדַמּוּר חֲבִ"ד? סְגֻלוֹתַי שֶׁל רַב נִכְבָּד?
הַתְּחַנְנֵתִי, בֵּן אוֹ בֵּת. שְׁתִּיקְתְּךָ הָאֲרוּרָה
בְּנַפְשִׁי לְעַד צְרוּרָה. לֹא תִדַּע עוֹד טוֹב מֵרַע?
תִּיָּה מוֹשְׁקָא עֲקָרָה!

וּפְתָאִם – כֹּה מוֹחֲשִׁי – הוּא נִשְׁק לִי עַל רֹאשִׁי
וְהִבְטִיחַ חֲרִישִׁית שִׁיִּשׁוּב בְּחִזְרָה
וְעֹזב אוֹתִי בְּחֶדֶר – דֵּי! אֵינִי מִפְחָדָת!
שֶׁד מִשְׁחָת, בּוֹא! הוֹפֵעַ וְאֵל תִּגְרַע,
הַכְּשׁוּף אֲמַנֵּם כְּפִירָה, אֶךְ אֲשֶׁר לִי הַבְּשׁוּרָה:
לֹא לְנִצַּח עֲקָרָה?

עד הַלִּילָה הוּא הַגִּיעַ, עַם רוֹפֵא חָלוּשׁ, פְּגִיעַ,
בְּיָדוֹ מְעַט הַזִּיעַ, הוּא נִקְרָא מֵהַבִּירָה.
אֲחֵרָיו נֶעַל הַדֵּלֶת וַיֵּשֶׁב כְּאֶבֶן דָּרָה,
רַק לְבוֹ רָמְזוּ בְּדַפְקוֹ – וּפְתָאֵם אֲנִקְוֹר קָרָא.
עַל בְּטָנִי יָדוֹ הַנִּיחַ וְאָמַר לִי: אֶת פּוֹרָה,
לֹא לְנִצַּח עֵקְרָה.

מֵעֲלֵיו רָחַשׁ כֶּסֶעַר אֹר בּוֹהֵק, חוֹתֶךָ כְּתַעַר,
עַל פְּנֵיו יָרַד זִיו צֵעַר, הוּא דָמַם בְּבַעֲרָה.
בְּמִלּוֹאוֹ מוֹלֵי הוֹפִיעַ, גּוֹף מְלֵאָה, מְאֹר מְפִצִיעַ,
שְׁפֹתוֹתָיו הוּא לֹא הִנִיעַ, אֶךְ קוֹלוֹ מְצִלּוֹל שִׁירָה.
אִז הִבְנֵתִי וְלַחֲשֵׁתִי: רְפָאֵל, מְלֵאָךְ בְּשׁוֹרָה –
לֹא לְנִצַּח עֵקְרָה.

אֹר הַחֶדֶר הַתִּילָד, זֶהֱרַ עָרַב מִסְתוֹדֵד
בּוֹ נִגְלָה כְּעֵץ בּוֹדֵד נַעַר רַךְ כְּנַעֲרָה
מִבְּטוֹ עֵמֶק שָׁלוֹ, שְׁפֹתוֹתָיו חֲרוּז דְמוּי לֵב
הוּא רֶכֶן כְּמִצְטַלֵּב וְלַחֲשׁ לִי: "טְהוֹרָה,
אֲשֶׁת־חַן, דִּק תַּחֲרָה", נִשְׁמַתִּי דָם נַעֲצָרָה.
לֹא לְנִצַּח עֵקְרָה.

מִגּוֹפוֹ כֶּסֶם מְרִגִיעַ שְׁבַל בִּשְׁם, אֵד פְּגִיעַ,
קָרְן־רִיחַ חִבְצֵלֶת, נִשְׁמַתִּי אֵט אֵט חֲזָרָה
מִבְּטוֹ בִּי הַעֲמִיק, חֵם עֲנַג, עוֹרֵי הַסְּמִיק
דִּמְעַ הַתְּרַגְּשׁוֹת מַחְנִיק, בְּאֲזֵנֵי הַמְּתִיק בְּשׁוֹרָה:
עַד הַבִּקֹּר אֶת הָרָה בֵּן בְּכוֹר בְּטָהֳרָה –
לֹא לְנִצַּח עֵקְרָה.

כְּנֹפּוֹתָיו פָּרַשׁ לְאֶרֶץ, שֵׁשׁ קְלוּעוֹת, צְרוּרוֹת כְּעֶמֶר
מִבוֹשִׁיו בְּשֵׁר וְאִדָּם חֲשׁוּפִים בְּאֵין אֲבָרָה.
בְּמִקּוֹמָן קָפְאוּ רַגְלֵי, אֶךְ לְבִי נֶעַ בְּלַעֲדֵי
נַעֲקָרָה תִּבֵּת שְׂדֵי – זֹו תוֹרָה וְזֹו שְׁכָרָה?
תִּקְנֹתִי הַשְּׁבִירָה נִמְשָׁכָה אֵל אֵשׁ זָרָה.
לֹא לְנִצַּח עֵקְרָה

מוֹדֵךְ כְּנִפּוֹת עַל רוּחַ דֶּקָּה, כְּשֵׁיבַת סִבּוּיֹן נִתְקַ
רָךְ נִשְׂאָ עַד בֵּי דְבִקָּה, מִגּוּפּוֹ כְּסוֹת נִהְרָה –
שְׁתִּי רִגְלֵי עַד קוֹ מִתְנִים הִתְכַּסּוּ בְּפוּךְ כְּנִפּים
בְּעוֹרְקֵי קִיטוֹר שֶׁל מַיִם, דָּם גּוֹעֵשׂ בְּדִהְרָה!
פִּי פֹלֵט קוֹל אֲנָקָה וּפְלוּמַת הַמוֹדֵךְ נִשְׂרָה.
לֹא לְנִצַּח עֲקָרָה!

שְׁנֵי וְרָדִים בְּגֵן צְנוּעַ, בּוֹ הָרוּחַ חָף מְנוּעַ,
כֶּךְ עִמְדָנוּ בְּלִי לְזוּעַ, רַק עֵינֵינוּ סִעְרָה
קוֹל לְבִי הוֹלֵם שׁוֹאֵל – הוּא עֵנָה "עִמְנוּאֵל",
שְׁמוֹ יֵהָא עִמְנוּאֵל! וּמַעַל אֲנָקוֹר קָרָא.
הִתְקַדְרָה הַנְּהָרָה, וְאֲנִי אִשָּׁה הָרָה.
וְאֲנִי – אִשָּׁה הָרָה.